

50. Yıl Etkinlikleri: TMMOB ve Mücadele Tarihi Söyleşisi Karanlık Karşı Ortak Mücadele Çağrısı

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) İzmir Şubesi'nin 50'inci Kuruluş Yıldönümü etkinlikleri kapsamında Yüksel Levendoğlu ve Eyüp Sabri Aksüt'ün anısına TMMOB ve Mücadele Tarihi Söyleşisi düzenlendi. Kaya Güvenç ve Akın Birdal'ın katılımıyla gerçekleştirilen söyleşide, TMMOB'un mücadele tarihine ilişkin kesitler sunulurken, mühendislerin emekçi sınıfların mücadelesine önderlik etmesi gerektiği vurgulandı. Emperyalist odakların tek adam rejimlerini destekleme eğiliminde olduğuna dikkat çekilen söyleşide, demokrasi güçlerinin ortak bir mücadele programı oluşturması gerektiği vurgulandı.

İzmir Mimarlık Merkezi'nde 18 Temmuz 2018 Çarşamba günü düzenlenen "TMMOB ve Mücadele Tarihi" başlıklı söyleşi, EMO İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Şebnem Seçkin Uğurlu'nun açılış konuşmasıyla başladı. Konuşmasında Şubenin kurucuları arasında yer alan Yüksel Levendoğlu'nun hayatını kaybettiği 1980 yılına kadar sürdürdüğü çalışmalarına yer veren Uğurlu, Eyüp Sabri Aksüt'ün şube çalışmalarına verdiği katkılara da değindi. Levendoğlu ve Aksüt'ün teknik eleman ve toplumsal mücadele tarihi içindeki önemine işaret eden Uğurlu, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Levendoğlu ve arkadaşları Şubemizin ilk Genel Kurulu'nda seçimleri kazanarak, EMO ve TMMOB bünyesindeki ilk kez toplumcu mühendislerin etkin olduğu Şube yönetimini oluşturdular. İlerleyen yıllarda Odamızı ve TMMOB'u etkisine alan bu ilerici değişim, ülkemizdeki toplumsal mücadelenin temel dinamiklerinden birini oluşturdu. Levendoğlu ve arka-

daşlarının başlattığı, birleştirici kişiliğiyle tanınan Aksüt ve arkadaşlarının ilmek ilmek ördüğü bu mücadeleyi, bizler de genç meslektaşlarımıza bırakma kararlılığında'yız."

"Karanlık Zifriye Dönüşüyor"

Levendoğlu ve Aksüt'ün 12 Eylül karanlığına karşı mücadele ettiğine vurgu yapan Uğurlu, şöyle devam etti:

"Ülkemizin 12 Eylül karanlığının hemen öncesinde ve sonrasında yaşadığı zor yıllarda mücadelemizin mutfağında yer alarak, görünmez kahramanlarımızdan olan bu iki değerli meslektaşımızı anarken, 12 Eylül karanlığının bugün zifiri bir karanlığa dönüşmek üzere olduğunu vurgulamadan geçemeyeceğim. Hepinizin bildiği gibi, Devlet Denetleme Kurulu'na emek ve meslek örgütlerine yönelik Anayasa sınırları aşacak şekilde yöneticileri görevden uzaklaştırma yetkisi veren bir düzenleme yapıldı. 5 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle yapılan bu değişiklik, Devlet Denetleme Kurulu'na "inceleme ve denetim" işlevini aşacak şekilde yargı organı gibi emek ve meslek örgütlerine özel bir "ceza hukuku" uygulamasına olanak sağlamaktadır. Bu düzenleme, 12 Eylül döneminde çıkarılan ve AKP dönemine kadar uygulanmayan, örgütlerimizi 'idari ve mali

denetim' kapsamında ilgili bakanlıkların genel vesayeti altına sokan düzenlemenin sınırlarını bile aşmaktadır. Örgütlerimizi otoriter, hiyerarşik bir vesayet sistemine sokmaya yönelik bu 'cezalandırıcı' düzenlemenin uygulanması mümkün değildir. Anayasa'da 'kanunla' düzenlenmesi gereken konularında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmayacağına ilişkin açık hüküm bulunmasına rağmen yapılan bu düzenleme, aynı zamanda TBMM'nin kısıtlı etkisinin bütünüyle yok edildiği bir döneme girildiğinin işaretidir."

Düzenlemenin toplumsal muhalefetin tasfiye edilmesini amaçladığını vurgulayan Uğurlu, "Kuşkusuz, örgütümüz bu düzenlemeye karşı hukuki ve fiili mücadelesini, tüm meslek gruplarını ve yurttaşlarına da içine alacak şekilde örecektir. Levendoğlu ve Aksüt'ün arkadaşlarıyla yarattığı 50 yıllık mücadele deneyimiyle, 2018 Türkiye'sinde yaratılan bu karanlığı da geride bırakacağımıza olan inancımızı vurgulamak isterim. Ülkemize, Anayasal, demokratik kazanımlarımızla, emeğimize, mesleğimize, meslek alanlarımıza ve meslek örgütlerimize sahip çıkmaya devam edeceğiz" ifadelerini kullandı.

Levendoğlu ile Aksüt mücadele geçmişinin okunması ve hayatların-

sömürü, uzun çalışma saatleri, işsizlik, yoksulluk söz konusudur. AKP döneminde sermaye sınıfı hiçbir dönemde elde edemediği kar oranlarına ulaşmıştır. Bu sürecin sonunda ya işçi sınıfı bütünüyle boyun eğecektir, ya da örgütlenmesini güçlendirip, yeni bir sınıflar arası denge yaratacaktır. İşçi sınıfı kaybederse, tüm uluslar, halklar boyun eğmiş olur.”

Mimar ve mühendislerin de emekçi sınıfın bir parçası olduğu belirten Güvenç, “Araştırmalar, ‘mimar ve mühendislerin sorunları yurttaşların sorunlarından ayrılamaz’ görüşünün 1977’de TMMOB üyelerin yüzde 90’ı tarafından kabul görünken, bu oranın 2007’de yüzde 60’lar seviyesine gerilediğini göstermektedir. Bu değişime rağmen TMMOB bu mücadelesini aynı doğrultuda devam ettirmektedir” diye konuştu. Tüm dünyada mimar ve mühendislerin özlük haklarının sendikalar tarafından korunduğuna işaret eden Güvenç, Türkiye’de bu alandaki boşluk nedeniyle bu sorunların da TMMOB tarafından çözülmeye çalışıldığını kaydetti. Konuşmasında TMMOB’un bu alandaki eksiklerine de dikkat çeken Güvenç, “Mimar ve mühendislerin toplumu aydınlatma görevi var. Temel meselemiz Türkiye işçi sınıfının örgütsüzlüğüdür. Genç mimar ve mühendisleri sınıf mücadelesine hazırlamalıyız. Buna uygun bir mücadele programı yaratmamız gerekiyor” ifadeleriyle konuşmasını tamamladı.

“OHAL Olağanlaşıyor”

Akın Birdal ise konuşmasına öğrenci hareketinin devrimci ruhunun

dan kareler sunan slayt gösterisinin ardından söyleşiye geçildi. EMO İzmir Şubesi’nin 50’inci Kuruluş Yıldönümü etkinlikleri kapsamında yapılan söyleşiye TMMOB ve Makina Mühendisleri Odası’nın çalışmalarına önemli katkılar sağlayan Kaya Güvenç ile Ziraat Mühendisleri Odası çalışmalarında yer alan Akın Birdal konuşmacı olarak katıldı.

“TMMOB’un Kökü Osmanlıya Uzanıyor”

Mühendis ve mimarların örgütlenmesinin ülkemizdeki ilk örneğinin 1908’de kurulan Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyeti olduğunu belirterek, konuşmasına başlayan Kaya Güvenç, o dönemde Cemiyet yayınlarında antidemokratik uygulamalara değinilerek, “Milletimizin ezildiği geçtiğimiz 32 yıllık dönemde ülkemizde ilim ve fen de ilerleyememiştir” tespitlerine yer verildiğini aktardı. İlk örgütlenmenin Meşrutiyet yönetiminin engelleri kaldırmasıyla oluştuğunu belirten Güvenç, TMMOB’un kurulduğu 1954 yılına kadar dernekler aracılığıyla yürüyen çalışmalar sonunda Odalar oluştuğunu belirtti.

İkinci dünya savaşı sonrasında yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında mimar ve mühendislere olan ihtiyacın arttığına işaret eden Güvenç, yükselen üst ve orta kademe kentliler arasından olan mimar ve mühendislerin örgütlenmesi de kaçınılmaz hale geldiğini kaydetti. TMMOB tarihini iki döneme ayırarak değerlendiren Güvenç, 1970’lere kadar mühendislerin haklarının siyasi iktidarlara yakın ilişki de bulunarak korunabileceğine ilişkin görüşün hakim olduğunu vurguladı.

Mücadele Tercih Değil Zorunluluk

TMMOB tarihinin bu ilk döneminde mühendisler için işsizliğin söz konusu olmadığına, ağırlıklı kamuda çalışan mühendislerin maaş

seviyelerinin kaymakam ve valililerin üzerinde olduğunu hatırlattı. İlk olarak 1959’da yabancı mühendislerin çalıştırılacağına ilişkin haberler üzerine miting düzenlenerek tepki gösterilmesinin TMMOB’da gündeme geldiğine değinen Güvenç, “Mühendis ve mimarların ayrıcalıklı sayıldığı bu dönem kuşkusuz bitecekti. Sorunların hükümetlerin yardımıyla TBMM’de çözüleceğine olan inanç zamanla geriledi” diye konuştu. Dışa bağımlı ekonomik yapının mühendis ve mimarlar hızla proleterleşmesine neden olduğuna işaret eden Güvenç, özel sektörün mimar ve mühendis ihtiyacının karşılanması için kamuda ücretlerin hızlı bir şekilde düşürülmesinin 1970’lerde TMMOB’da yapısal bir değişikliğe neden olduğuna vurgu yaptı. 68 kuşağından öğrencilerinin mezun olarak Odalara gelmesiyle birlikte, TMMOB’un tirpanlanan hak ve yetkileri korumak ve geliştirmek için “mücadele” yöntemlerine yöneldiğini ifade etti. Mühendislerin kendilerine verilen görevlere ilişkin toplum yararını sorgulamaya başlamasıyla birlikte “toplumcu mücadele” anlayışının geliştiğine işaret eden Güvenç, dönüm noktası olarak 1973 yılında Teoman Öztürk’ün arkadaşlarıyla birlikte TMMOB Yönetim Kurulu’na seçilmesini gösterdi. Bu dönüşümün büyüyen toplumcu mücadele birikimin ürünü olduğuna işaret eden Güvenç, eksikleri ve hatlarıyla birlikte TMMOB’un bu çizgiyi sürdürdüğünü vurguladı.

“Sınıflara Arası Denge Kurulmalı”

12 Eylül’ün yeni ekonomi politikaların uygulanabilmesi için tüm emekçi kesimlerin örgütsüz hale getirilmesini hedeflediğine değinen Güvenç, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Bugün tüm dünyada sınıflar arası denge ortadan kalkmıştır. Sermaye sınıfının sınırsız tahakkümü söz konusudur. İşçi sınıfı açısından vahşi

TMMOB'a taşınmasıyla "mimar ve mühendislerin kurtuluşu ancak işçi sınıfının kurtuluşuna bağlıdır" görüşünün ağırlık kazandığına dikkat çekerek konuşmasına başlayarak, Ziraat Mühendisleri Odası ve TMMOB'da gerçekleştirdikleri çalışmalarına ilişkin bilgi verdi. 5 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin TMMOB'un mücadelesini geliştirerek, sürdürmesini zorunlu kıldığına vurgu yapan Birdal, OHAL rejiminin yalnızca bilimin ve mühendisliğin gelişime engel oluşturmadığını aynı zamanda temel insan hakların gerilemesine neden olduğunu ifade etti.

OHAL'in 3 yıl kesintisiz sürdürülmesi için yasal düzenleme yapılmaya çalışıldığını hatırlatan Birdal, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Bugüne kadar OHAL, sıkıyönetim ve darbe dönemleri dahil toplamda 45 yıl boyunca demokrasimiz kesintiye uğradı. Bu girişimle birlikte süre 48 yıla çıkacak. Geriye kalan yıllarda da demokrasi standartlarına uyulup uyulmadığı tartışmalıdır. İnsan Hakları Derneği ilk kurulduğunda ölüm cezasının kaldırılması için mücadele ettik, ne yazık ki çocuk istismarı ile birlikte bugün idam cezası yeniden gündeme getiriliyor. Adli hataların çok olduğu ve bu cezanın caydırıcı da olmadığı bilinirken, ölüm cezasının yeniden gündeme getirilmesi temel insan haklarındaki gerilemeye işaret etmektedir."

12 Eylül darbesinin 24 Şubat ekonomik kararlarının uygulanabilmesi ve toplumdaki direncin kırılması amacıyla yapıldığını ifade eden Birdal,

"12 Eylül öncesinde 37 kuruluş bir araya gelerek darbe tehlikesine karşı Anti-faşist Mücadele Birliği'nin kurdu. Çoğunlukla TMMOB'un binasında yapılan toplantılarda, mücadelenin ortaklaştırılması için çaba sarf ediliyordu. Ne yazık ki, ortak mücadele anlayışı tam anlamıyla oluşturulmadı. 12 Eylül'de hep birlikte yenildik, bugün başarılı olabilmek için bu birlikteliği mutlaka sağlamalıyız" dedi. TMMOB'un çalışmalarını ve açıklamalarını gururla takip ettiğini ifade eden Birdal, "Barıştan, demokrasiden yana mücadelemiz sürüyor" diye konuştu. Sıkıyönetim dönemlerinden bile tutuklananların neyle suçlandıklarını bildiklerini ifade eden Birdal, bu dönemde bir yıldan daha uzun süre sonunda ilk duruşmaya çıkarılan ve hakkında iddianame hazırlanmayan tutuklular olduğunu hatırlattı.

"Emperyalist Odaklar Destekliyor"

Emperyalistlerin tüm dünyada tek adam rejimlerinin tercih ettiğine vurgu yapan Birdal, "Trump'un son NATO toplantısından diğer liderlerin parlamentolarını aşamamasından şikayet edip, Erdoğan'a övgüler dizmesi bundandır. Tek adam rejimlerinden tek kişinin emperyalist çıkarlar doğrultusunda hareket etmesini sağlamak her zaman daha kolaydır" diye konuştu. Soğuk savaş sonrası Avrupa Birliği (AB) gibi yapıların 'kendisi' hukuklarından uzaklaştığını ifade eden Birdal, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Kanun Hükmünde Kararnemelerle

ihraç edilenlerin ve Roboski mağdurlarının başvuruların reddedilmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin de bir güvence olmadığını ortaya koymuştur. Bu kararlar Türkiye'deki insan hakları ihlallerinin batı desteği ile yapıldığı göstermektedir"

AB sözcülerinin "2007'ye kadar AKP'nin yüzünü Avrupa döndüğünden sonrasında ise Avrupa değerlerinden uzaklaştığına" ilişkin ifadelerinin hatırlatan Birdal, "AB, temel insan hakları ihlallerine ilişkin Türkiye'ye hiçbir yaptırım uygulamadı. Yıllık ilerleme raporlarındaki 'endişe' ifadelerini "yüksek endişe" ifadeleriyle değiştirmekle yetindirler" diye konuştu. AKP döneminde Türkiye'nin en çok silah satın alan altıncı ülke pozisyonuna yükseldiğini bildiren Birdal, "Barış kır yoksulu kadar mühendisin de çıkış yolumdur" dedi.

Yeni dönemdeki mücadele yöntemlerine ilişkin de görüşlerini paylaşan Birdal, parlamentoda ortak demokrasi platformunun oluşturulmasının yanında toplumun tüm kesimlerinin bir araya geldiği bir eylem ve mücadele platformu kurulması gerektiğine işaret etti. Kitlesele, demokratik, meşru sivil itaatsizlik eylemlerini düzenlenmesinin önemine dikkat çeken Birdal, "Biz demokrasi güçleri bir araya gelmezsek, ülke tarihi açısından ağır sonuçları doğacak" ifadeleriyle konuşmasını tamamladı.

Söyleşi, katılımcıların sorularının yanıtlanmasıyla tamamlandı.

